

UMUT JOURNAL

www.umutjournal.com

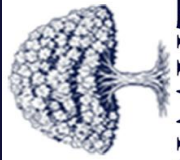
VOLUME 1 / ISSUE 1 / MARCH 2025

Cilt 1 / Sayı 1 / Mart 2025

Uluslararası Hakemli Dergi
International Peer-Reviewed Journal

ISSN: 3062-3073

UMUT JOURNAL

Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
International Journal Of Multidisciplinary Findings

CİLT - VOLUME 1
SAYI - ISSUE 1
MART 2025

“Bilgi, uçsuz, bucaksız ve kıyasız bir denizdir.”

Mevlana

“Umudumuz bu denizde küçük bir kum tanesi olabilmektir.”

Umut Journal

“Knowledge is an endless, vast and shoreless sea.”

Rûmî

“Our hope is to be a tiny grain of sand in this sea.”

Umut Journal

www.umutjournal.com

ISSN: 3062-3073

UMUT JOURNAL

UMUT

Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
Uluslararası Hakemli Dergi
Cilt 1, Sayı 1 – Mart 2025
ISSN: 3062-3073

INJOMU

International Journal of Multidisciplinary Findings
International Peer-Reviewed Journal
Volume 1, Issue 1 – March 2025
ISSN: 3062-3073

Bu dergideki tüm makaleler turnitin programında taranmıştır.
All articles in this journal have been scanned in the turnitin programme.

Yayımlanan makalelerde Araştırma ve Yayın Etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'un Editör ve Yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

Research and Publication Ethics have been respected in the published articles; the international standards published by COPE (Committee on Publication Ethics) for Editors and Authors have been taken into consideration.

Yılda iki kez, **Mart** ve **Eylül** aylarında yayınlanmakta olup, her bir sayı, alanında uzman (Doktor, Doçent, Profesör) hakemler tarafından titizlikle değerlendirilen özgün çalışmaları içermektedir. Dergi, multidisipliner alanlarda özgün araştırmalar, incelemeler ve eleştiriler yayınlamayı amaçlayan hakemli, uluslararası bir akademik dergidir. Dergimiz, Antropoloji, çeviribilim, dilbilim, filoloji, diş hekimliği, eczacılık, edebiyat ve kültürel miras, eğitim bilimleri, ekonomi, güzel sanatlar, halk bilimi, hukuk, ilâhiyat, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık, müzik, örgütsel davranış ve liderlik, psikoloji, sağlık bilimleri, sosyal bilimler, tıp, turizm ve işletme, uluslararası ilişkiler, yönetim bilimleri ve diğer ilgili disiplinlerdeki güncel bilgileri, teorik çerçeveleri ve uygulama örneklerini akademik camiaya sunmayı hedeflemektedir.

*It is published twice a year, in **March** and **September**, and each issue contains original studies that are meticulously evaluated by referees who are experts in their fields (Doctor, Associate Professor, Professor). The journal is a peer-reviewed, international academic journal that aims to publish original research, reviews and criticism in multidisciplinary fields. Our journal aims to present current information, theoretical frameworks, and application examples in Anthropology, translation studies, linguistics, philology, dentistry, pharmacy, literature and cultural heritage, educational sciences, economics, fine arts, folklore, law, theology, economic and administrative sciences, architecture, music, organizational behavior and leadership, psychology, health sciences, social sciences, medicine, tourism and business, international relations, management sciences, and other related disciplines to the academic community.*

CİLT | VOLUME 1

/

SAYI | ISSUE 1

/

MART | MARCH 2025

YAYIN DİLİ / PUBLICATION LANGUAGE

Türkçe – İngilizce / Turkish - English

İMTİYAZ SAHİBİ - YAYINCI | PROPRIETOR - PUBLISHER

Emine Şanda

TASARIM | DESING

Oresoft Yazılım Ltd. Şti.

YÖNETİM YERİ VE YAZIŞMA ADRESİ**MANAGEMENT CENTER AND COMMUNICATION**

www.umutjournal.com

editor@umutjournal.com

info@umutjournal.com

Sırrı Çelik Bulvarı No: 4 Kat: 9/124 Çekmeköy / İstanbul / Türkiye

UMUT JOURNAL'de yer alan makalelerdeki görüşler, bu görüşlerden doğabilecek hukuki ve cezai sorumluluklar, varsa yazım eksiklikleri ve hataları makale sahiplerine ait olup Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi'ni - UMUT JOURNAL'i bağlamaz.

The opinions in the articles in UMUT JOURNAL, the legal and criminal responsibilities that may arise from these opinions, and the spelling deficiencies and errors, if any, belong to the article owners and do not bind the International Journal of Multidisciplinary Findings - UMUT JOURNAL.

Bu dergide yayımlanan eserlerin telif hakları yazarlarına aittir. Bu nedenle Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi (UMUT JOURNAL) yazarlardan hakem değerlendirme ücreti talep etmez ve makalesi yayımlanan yazarlara ödeme yapmaz. Makaleler, Creative Commons Atıf-Gayriticari 4.0 (CC BY-NC) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. Lütfen yazar ile iletişime geçmek için iletişim bilgilerinin yer aldığı eserin ilk sayfasına bakınız.

The copyrights of the works published in this journal belong to their authors. For this reason, the International Journal of Multidisciplinary Findings (UMUT JOURNAL) does not demand a peer review fee from the authors and does not pay the authors whose articles are published. Articles are licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC) International Licence. Please see the first page of the manuscript for contact information to contact the author.

UMUT JOURNAL

BAŞ EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF

Dr. Mehmet Nuri Şanda

Researcher - İstanbul - Türkiye

EDİTÖRLER / EDITORS

Prof. Dr. Elçin İbrahimov

Karabakh University - Xankendi - Azerbaijan

Assist. Prof. Dr. Doğan Gün

Mersin University - Mersin - Türkiye

Assist. Prof. Dr. Ebru Bağcı

Istanbul Beykent University - İstanbul - Türkiye

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRLERİ / ENGLISH LANGUAGE EDITORS

Assoc. Prof. Dr. Fatma Köprülü

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

Assist. Prof. Dr. Bashir Saade

University of Stirling - Scotland - United Kingdom (UK)

TÜRKÇE DİL EDİTÖRÜ / TURKISH LANGUAGE EDITOR

Prof. Dr. Mustafa Yeniasır

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

ALAN EDİTÖRLERİ / AREA EDITORS

ANTROPOLOJİ / Anthropology

Prof. Dr. Antonella Minelli

University of Molise - Molise - Italy

ÇEVİRİBİLİM, DİLBİLİM, FİLOLOJİ / Translation Studies, Linguistics, Philology

Assoc. Prof. Dr. Jozef Stefcik

University of Economics in Bratislava - Bratislava - Slovakia

ECZACILIK / Pharmacy

Assist. Prof. Dr. Güner Ekiz Dinçman

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

EDEBİYAT VE KÜLTÜREL MİRAS / Literature and Cultural Heritage

Assist. Prof. Dr. Sandra Guglielmi

University of Molise - Molise - Italy

EĞİTİM BİLİMLERİ VE PEDAGOJİ / Educational Sciences and Pedagogy

Prof. Dr. Kulash Mamirova

Kazakh National Women's Teacher Training University - Kazakhstan

EKONOMİ, İKTİSAT, İŞLETME / Economics, Political Economy, Business Administration

Assoc. Prof. Dr. Martin Gress

University of Economics in Bratislava - Bratislava - Slovakia

HALK BİLİMİ / Folklore

Prof. Dr. Burak Gökbulut

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

HUKUK / Law

Assist. Prof. Dr. Ieva Zentelyte

Mykolas Romeris University - Vilnius - Lithuania

MİMARLIK / Architecture

Assoc. Prof. Dr. Çilen Erçin

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

MÜZİK - SANAT / Music - Art

Prof. Dr. Katarina Eric

University of Kragujevac - Kragujevac - Serbia

ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ, YÖNETİM, LİDERLİK / Organisational Behaviour, Management, Leadership

Assist. Prof. Dr. Cemile Şeker

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

PSİKOLOJİ / Psychology

Prof. Dr. Rejep Rejepov

Cyprus Aydin University - Kyrenia - TRNC (Cyprus)

SAĞLIK BİLİMLERİ / Health Sciences

Assoc. Prof. Maral Kargin

European University of Lefke - Lefke - TRNC (Cyprus)

SOSYAL BİLİMLER / Social Sciences

Assist. Prof. Dr. Yaroslav Pylpynchuk

National Pedagogical Dragomanov University - Kyiv, Ukraine

SOSYOLOJİ / Sociology

Assist. Prof. Dr. Kateryna Bannikova

Kharkiv University of Humanities - Kharkiv - Ukraine

TIP / Medicine

Assist. Prof. Dr. Duygu Rüstem

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

TURİZM VE İŞLETME / Tourism and Management

Assist. Prof. Dr. Özlem Uzunsaf

Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER / International Relations

Prof. Dr. A. İnci Sökmen Alaca

Istanbul Arel University - İstanbul - Türkiye

UMUT JOURNAL

Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
International Journal Of Multidisciplinary Findings

EDİTÖR KURULU
BOARD EDITORS

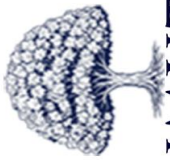
UMUT JOURNAL

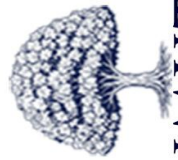
BİLİM KURULU / SCIENCE BOARD

Prof. Dr. Peter Benjamin Golden	<i>Rutgers, The State University of New Jersey - USA</i>	
Prof. Dr. Nazife Aydınoğlu	<i>International Final University - Kyrenia - TRNC (Cyprus)</i>	
Prof. Dr. Kateryna G. Mykhaylyova	<i>Kharkiv University of Humanities - Kharkiv - Ukraine</i>	
Prof. Dr. Rabije Murati	<i>University of Tetovo - Tetova - Republic of North Macedonia</i>	
Prof. Dr. Gülay Durmuş Altun	<i>Girne American University - Girne - TRNC (Cyprus)</i>	
Prof. Dr. Mirzana Pasic-Kodric	<i>International University of Sarajevo - Bosnia and Herzegovina</i>	
Prof. Dr. Liailia Mingazova	<i>Kazan Federal University - Kazan - Russian Federation</i>	
Prof. Dr. Aşkın Kiraz	<i>Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)</i>	
Prof. Dr. Nadiia Stezhko	<i>Kyiv National Economic University - Kyiv - Ukraine</i>	
Prof. Dr. A. Nurdan Atamtürk	<i>University of Kyrenia - Kyrenia - TRNC (Cyprus)</i>	
Prof. Dr. Cıldız Urmanbetova	<i>Kyrgyz-Turkish Manas University - Bishkek, Kyrgyz Republic</i>	
Prof. Dr. Mehtap Tiryakioğlu	<i>Near East University - Nicosia - TRNC (Cyprus)</i>	
Assoc. Prof. Dr. Behçet Varışlı	<i>International Final University - Kyrenia - TRNC (Cyprus)</i>	
Assoc. Prof. Dr. Eva Jancikova	<i>University of Economics in Bratislava - Bratislava - Slovakia</i>	
Assoc. Prof. Dr. Artea Panajotovic	<i>Alfa BK University - Belgrade, Serbia</i>	
Assoc. Prof. Dr. Jolita Dudaite	<i>Mykolas Romeris University - Vilnius - Lithuania</i>	
Assoc. Prof. Dr. Richard Szanto	<i>University of Szeged - Szeged - Hungary</i>	
Assoc. Prof. Dr. Saida Quliyeva	<i>Baku State University - Baku - Azerbaijan</i>	
Assoc. Prof. Dr. Dragica Zugic	<i>University of Donja Gorica - Podgorica - Montenegro</i>	
Assoc. Prof. Gabriela Dubcova	<i>University of Economics in Bratislava - Bratislava - Slovakia</i>	
Assist. Prof. Dr. Andreja Mihailovic	<i>University of Montenegro - Podgorica - Montenegro</i>	

BİLİM KURULU
SCIENCE BOARD

UMUT JOURNAL
Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
International Journal Of Multidisciplinary Findings

UMUT JOURNAL

Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
International Journal Of Multidisciplinary Findings

HAKEM LİSTESİ
LIST OF REVIEWERS

UMUT
JOURNAL

HAKEM LİSTESİ / LIST OF REVIEWERS

Prof. Dr. Fahriye Engili

Mersin University - Mersin – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-3805-7358>

Prof. Dr. Süer Eker

Baskent University - Ankara – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-3109-7218>

Prof. Dr. Azizağa Necefzade

Karabakh University - Xankendi – Azerbaijan

<https://orcid.org/0000-0003-4979-6196>

Prof. Dr. İlhan Aras

Nevsehir Haci Bektas Veli University - Nevsehir – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-5120-8117>

Assoc. Prof. Dr. Koray Toptaş

Gazi University - Ankara – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-0897-3918>

Assoc. Prof. Dr. Sevim Sevgi

Erciyes University - Kayseri – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-6611-5543>

Assoc. Prof. Dr. Ela Ayşe Köksal

Nigde Omer Halisdemir University - Nigde - Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-7309-1458>

Assoc. Prof. Dr. Selçuk Kürşad Koca

Sakarya University - Sakarya – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-5974-7553>

Dr. Çiğdem Duman

Tarsus University - Mersin – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-6781-8892>

Dr. Tolga Pelvanoğlu

Istanbul University - Istanbul – Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-7436-6687>

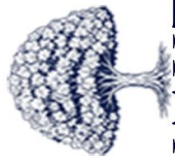

Dr. Furkan Kurt

Kyrgyz-Turkish Manas University - Bishkek – Kyrgyzstan

<https://orcid.org/0000-0003-4349-5835>

UMUT JOURNAL

Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi
International Journal Of Multidisciplinary Findings

İÇİNDEKİLER
CONTENTS

UMUT
JOURNAL

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Eğitim Bilimleri / Educational Sciences

- Kulash Mamirova** *GEOGRAPHY TEXTBOOK AND GEOGRAPHICAL EDUCATION IN SECONDARY SCHOOLS OF KAZAKHSTAN* **1-15**
Kazakistan'daki Ortaokullarda Coğrafya Ders Kitabı ve Coğrafya Eğitimi

Filoloji / Philology

- Heydar Guliyev** *POLITICAL DISCOURSE IS ONE OF THE MOST EFFECTIVE TOOLS FOR MANIPULATING CONSCIOUSNESS* **16-29**
Bilinci Manipüle Etmek İçin En Etkili Araçlardan Biri Olarak Siyasi Söylem

Edebiyat - Kültür / Literature - Culture

- Burcu Aliyi** *KUZHEY MAKEDONYA'DA YEMEK ADLARINDA KULLANILAN TÜRKİZMALAR VE BAZI YÖRESEL ADLANDIRMALAR* **30-42**
Turkisms Used in Food Names and Some Regional Names in Northern Macedonia

Tarih / History

- Meltem Yıldız** *ARKEOLOJİK BULUNTULAR IŞIĞINDA BABİL SANATINDA HAYVANLAR VE HAYVAN TASVİRLERİ* **43-58**
Animals and Animal Details in Babylonian Art in Light of Archaeological Findings

- Hilal Bıçak** *ADALET PARTİSİ KURULUŞ DÖNEMİ VE İZMİR'DE TEŞKİLATLANMA FAALİYETLERİ* **59-78**
Establishment Period of the Justice Party and Its Organization Activities in İzmir

Beni Tara!

Meltem Yıldız

ARKEOLOJİK BULUNTULAR IŞIĞINDA BABİL SANATINDA HAYVANLAR VE HAYVAN TASVİRLERİ

Özet: Mezopotamya'nın en önemli topluluklarından ve yüksek kültüre sahip halklarından biri olan Babil toplumu, bu bölgede yüksek bir medeniyetin oluşmasında da etkili oldu. Buna bağlı olarak ortaya çıkan yüksek kültür, bölgedeki uygarlıkların düşünce dünyalarında, mitolojilerinde ve sanat anlayışlarında ilerlemeleri de beraberinde getirdi. Oluşturulan bu sanat anlayışı silindirik mühürler, figürler, kabartmalar, dini unsurlar biçimindeki levhalar ve eşya olarak kullanılan birçok malzeme ile farklı şekillerde günümüze ulaşmıştır. Elde edilen buluntular incelendiğinde hayvanların pek çok sahnede ibadet eden insanlarla birlikte veya temsilcisi olduğu tanrı tasviriyle birlikte yer aldığını göstermektedir. Tasvir edilen hayvanlar genellikle tanrıların hem temsilcisi hem de kutsal hayvanıydı. Bu hayvanlar, dini anlamda tanrıların sembolü olarak betimlemelerde yer almış ayrıca hayatın her alanında yer alan hayvanlar insanlarla yakın ilişki içerisinde olduklarından günlük yaşamdaki birçok faaliyetin de ana kaynağı olmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Babil, Hayvanlar, Doğa, Din, Sanat.

Animals and Animal Details in Babylonian Art in the Light of Archaeological Findings

Abstract: The Babylonians, one of the most important communities and highly cultured people of Mesopotamia were also influential in the formation of a high civilization in this region. The high culture that emerged as a result of this provided advances in the world of thought, mythology, and artistic understanding of the civilizations in the region. This artistic understanding that was created has survived to the present day in different forms with cylinder seals, figures, reliefs, plaques in the form of religious elements, and many materials used as objects. When the findings obtained are examined, it is seen that animals are present in many scenes together with the people worshipped or with the depiction of the god they represent. The animals depicted are usually both representatives and sacred animals of the gods. These animals are included in depictions as symbols of the gods in a religious sense. Animals, which are present in every area of life, have been the main source of many activities in daily life because they are in close relationships with people.

Keywords: Babylon, Animals, Nature, Religion, Art.

- * Bu makale, Meltem Yıldız tarafından Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan "Arkeolojik Buluntular ve Çivi Yazılı Belgeler Işığında Sumer ve Eski ve Yeni Babil Dönemi Kaynaklarında Geçen Hayvan İsimleri ve Betimlemeleri" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Atıf için / How to cite this article (APA 6): Yıldız, M. (2025). Arkeolojik Buluntular Işığında Babil Sanatında Hayvanlar ve Hayvan Tasvirleri. *Uluslararası Multidisipliner Tespitler Dergisi*, 1(1), 43-58.

Bilim Uzmanı / Master of Science (MSc), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye, mltmvldz36@gmail.com
(Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

<https://orcid.org/0000-0002-9685-2077>

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15072396>

UMUT Journal, Mart 2025, 1(1), 43-58.

ISSN: 3062-3073 - www.umutjournal.com

MAKALE GEÇMİŞİ / ARTICLE HISTORY

Gönderim (Received): 06.01.2025

Revizyon (Revised): 13.03.2025

Kabul (Accepted): 15.03.2025

GİRİŞ

Hayvanların hikâyesi insanlığın varoluşuyla başlamıştır. Hayvanlar her zaman insanların yanında yer almış ve onların yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İlk olarak mağaralarda ve kayalarda ortaya çıkan tasvirler insanlığın ilk sanatsal faaliyetleri olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlar, sanatın yaklaşık 35.000 yıl öncesinde ortaya çıkmasından bu yana hayvanları tasvir etmişlerdir (Breniquet, 2002, s. 145). Bu tasvirler arasında hayvanlar çoğunlukla sürüler halinde ve insanların av faaliyetlerini gösteren şekilde yer almışlardır. Yerleşik yaşamla birlikte insanların hayvanlarla olan etkileşimi onların evcilleştirilmesiyle devam etmiştir (Childe, 2009, s. 64). Hayvanlarla olan etkileşim insanların zihin dünyasını da şekillendirmiştir. Evcil hayvan sürülerini güdüyor, tehlikeli vahşi hayvanlara karşı korunuyorlar, yük hayvanlarının yardımıyla uzun mesafeler kat ediyor, avlıyor, savaşa at sürüyorlar ve en önemlisi hayvanlarla besleniyorlardı.

Babil sanatındaki hayvan tasvirleri, aynı zamanda Mezopotamya'nın zengin ekosistemi hakkında da önemli bilgiler vermektedir. Kaplanlar, boğalar, kartallar gibi yerel hayvanlar, sanatçılar için hem doğal bir gözlem nesnesi hem de mitolojik hikâyelere kaynak olmuşlardır. Bu tasvirler, insanların doğaya olan derin saygısını yansıtmaları açısından da önemlidir. Hayvan tasvirleri, boyalı çanak çömleklerde, kil heykeller, oyma taş ve değerli metalden heykeller olmak üzere birçok şekilde biçim alarak ortaya çıkmıştır. Eserlere yansıyan bu betimlemelerde yer alan hayvanlar bazen dost bazen de düşman olarak görülmüş ancak zamanla bu hayvanlardan bazıları kutsal sayılarak sembolik bir anlam yüklenmiştir.

Kutsal sayılan hayvanlar inanç çerçevesinde tanrı ve tanrıçalarla özdeşleştirilerek dini anlamda da önemli bir konuma gelmişlerdir. Babillilere ait arkeolojik eserlerde tasvir edilen hayvanlar genellikle tanrıların hem temsilcisi hem de güç sembolüydü. Panteonda yer alan tanrılardan Ningirsu aslan başlı kartal (anzu kuşu), Enki yarı balık yarı keçi, İnanna- İştara aslan, Adad boğa, Marduk ejderha, Gula köpek, İshara ise akrep ile sembolize edilmiştir (Altuncu, 2011, s. 33).

Resim 1: I. Nebukadnezar dönemine ait kudurru, B.M.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1882-0522-1800

Açıklama: I. Nebukadnezar'ın toprak ve imtiyazlar verdiği dair kudurru taşı. Taşın üst kısmında ise kürsü üzerinde at başı, muşhuşular ve çift aslan başlı asa yer almıştır. Alt kısmında ise oturan Tanrıça Gula ve yanında köpeği, önünde ise gövdesi insan alt kısmı ise karışık bir yapıya sahip olan figür vardır. Altta ise Tanrı Adad'ın yatan bir boğası, Tanrıça İshara'nın akrebi ve Tanrı Enki'nin balığı betimlenmiştir. Bu hayvanların dini anlamda tanrıların sembolü

olmasının yanında hayvanların insanlar ve tanrılar arasında iletişimi sağladığına da inanılmıştır. Ayrıca bazı hayvan türleri zaman zaman ritüellerle tanrılara kurban edilmişlerdir. Çünkü hayvanlar canlı veya ölü olarak tanrılara ulaşmak için hem onlara adak olarak sunulmuş hem de iletişim kurmakta kullanılmıştır. Günlük yaşamda önemli görülen bu hayvanlar gerek ritüellerde gerek de kullanılan malzemelerde tasvir edilmiştir.

Babil dönemine ait dini metinler ve ritüel kayıtları Sumerce NAM.BUR.BI ismini taşıyan metinlerdir. Bu metinlerin varlığı Babil toplumunda ortaya çıktığını ve kullanımda olduğunu göstermektedir. Metinlerin bazılarında hayvanlarla karşılaştığında yapılması gerekenler kaydedilmiştir. Örneğin, Yılan kötülüğü ritüelinde:

“1- Senenin başında Nisan'ın birinci günü veya Ayar'ın birinci günü, gündüz veya gece bir yılan görülürse, (onu gören) o yıl içinde ölecektir. Eğer o adam yaşamayı arzuluyorsa, başını keser (saç traşını?) (ve) yanaklarını tıraş eder. Bu üç ay boyunca çok üzülecek ama iyileşecek.” (Caplice, 1974, 14).

BABİL DÖNEMİ SİLİNDİR MÜHÜRLERİNDE VE ARKEOLOJİK BULUNTULARINDA GEÇEN HAYVAN TASVİRLERİ

Üçüncü Ur Hanedanlığının düşüşünden¹ sonra Sami kökenli Amoritli hükümdarları Sumerlilerin gereksinimleri neticesinde oluşturdukları idari uygulamaları kendilerine uyarlayarak kullanmaya başlamışlar (Collon, 2007, s. 95). Sadece idari uygulamalar değil dini anlamda da etkilendikleri noktalar olmuştur. Sumerlilerin tanrı ve tanrıçaları Babil panteonundaki kavramlarla birleştirilmiş ve mitolojik bir zenginlik oluşturulmuştur. Oluşturulan bu zenginlik dönemin eserlerine de yansımıştır (Bottero-Kramer, 2020, s. 67).

Eski Babil dönemine ait silindir mühürlerin tasvirleri incelendiğinde Fırtına tanrısı Adad, Güneş tanrısı Şamaş ve Savaş tanrısı İstar² kraldan tören kıyafetleri içinde hayvan adaklarını veya sunumlarını kabul eden üç tanrı olarak görülmektedir.

Resim 2: Eski Babil Dönemi, Doğu Kurumu Müzesi, Chicago.

Resim 2: Oates, Joan (2015). *Babil*, (F. Çizmeli, Çev.) Ankara: Arkadaş Yayınları, s. 184.

¹ III.Ur Hanedanı, M.Ö.2004 yılında Elamluların işgali sonucu düşmüştür. Babil kenti ise Amoritlerin hakimiyetine geçmiştir. III.Ur Hanedanının düşmesinden sonra bölgede Sumer hakimiyeti sona ermiş, yönetimlere farklı topluluklar ve hanedanlar gelmiştir.

² Fırtına tanrısı Adad: Akadca *IM Adad* olarak telaffuz edilen adı etimolojik olarak Arapça hadda, 'kırmak' ve haddat, 'gök gürültüsü' ile bağlantılıdır. Savaş tanrısı İstar : Adı muhtemelen Batı-Sami Attar/Attart ile bağlantılıdır. İstar hem savaş hem de seks ve üreme tanrıçasıdır. Güneş tanrısı Şamaş: Semitik kökenli Şamaş ismine ilk olarak Akadca metinlerde rastlanmıştır. Leick, Gwendolyn, (1991) *A Dictionary of Ancient Near Eastern Mythology*, London and New York, Routledge Press, pp. 1-96-147.

Açıklama: Tel Asmar'da bulunan kahverengi taştan yapılmış Eski Babil Dönemine ait silindir mühürde; Sağda kurban edilmek üzere yavru bir keçiyi Güneş Tanrısı Şamaş'a getiren bir kral betimlenmiştir. Solda ise aslanlı asa ve palasıyla savaşçı kimliğini belli eden Savaş tanrısı İstar betimlenmiştir (Oates, 2015, s. 184). Bu nedenle, hayvanların musibet (karaciğer alametleri) için olması mümkündür ve mühürlerin amacı kral, krallık ve mühürün sahibi için iyi alametler elde etmek şeklinde yorumlanmıştır (Collon, 2007, s. 104).

Resim 3: Eski Babil Dönemi, British Museum.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1833-1214-3

Eski Babil dönemine³ ait yukarıda görseli verilen bu silindir mühür incelendiğinde yarışma sahnesi olarak tanımlanan betimlemenin merkezinde küçük bir rahip figürüne bakan bir antiloba saldıran çaprazlanmış iki aslan yer almıştır (Collon, 1986, s. 113).

Resim 4: Eski Babil Dönemi, B.M.

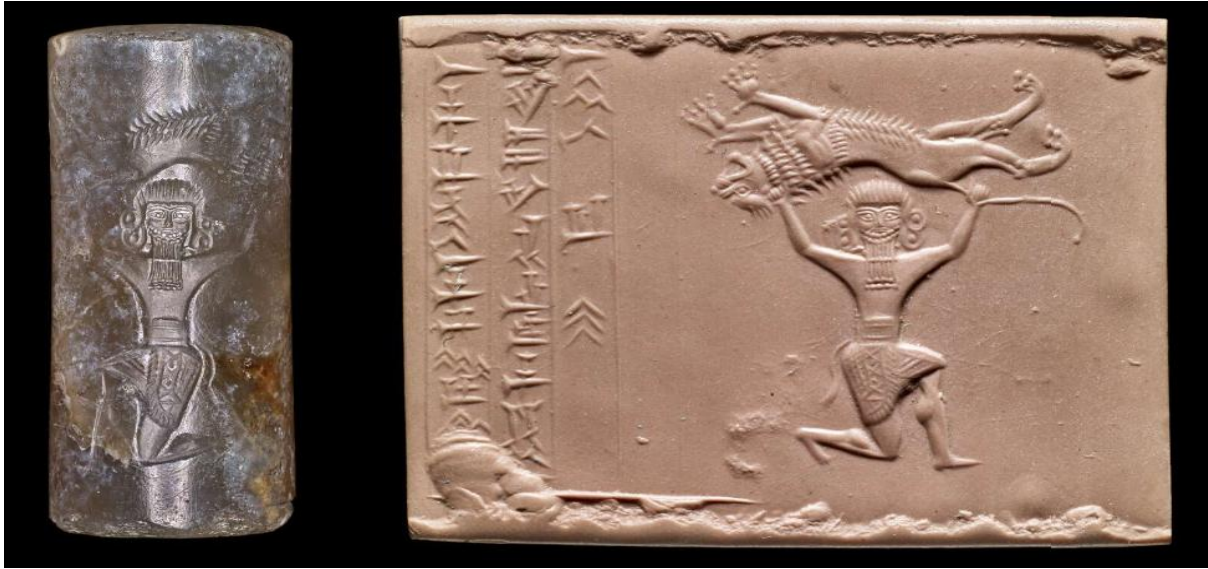
Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1945-1015-21

³ M.Ö. 1894 yılında Babil'de Amorri hanedanının hâkim olmasıyla başlayan ve M.Ö.1595 yılında Babil kentinin Hititler tarafından yağmalanmasına kadar olan dönem Eski Babil Dönemi olarak tanımlanmaktadır. M.Ö.1595-1174 yılları arasında Babil kenti Kassit hakimiyetini ve 745-626 yıllarında da Asur hâkimiyetini yaşamıştır. Daha sonra Keldani hanedanının yönetime gelmesiyle 626-539 yılları arası Yeni Babil Dönemi yaşanmıştır.

Yalvaran tanrıça önünde çift uçlu bir gürz ve bir hançer olan kral ile çift aslan başlı bir gürz tutan savaşçı tanrıçaya bakar şekilde durmuşlardır. Detaylarda ise bir balık, boğa ve bir kirpi betimi yer almıştır (Collon, 1986, s. 388). Eski Babil dönemine ait silindir mühürlerde seçilen tasvirlerde çoğunlukla hayvanların mücadelesi bazı sunum sahneleri yer almıştır.

Eski Babil dönemi silindir mühürlerinden farklı olarak Yeni Babil dönemi silindir mühürlerinde genel olarak yarışma sahnesi, vahşi bir hayvanın ön bacağına kavrayan bir kahraman tasvir edilmiştir. Canavar genellikle aslan olmakla birlikte kanatlı griffin, kanatlı insan başlı aslan, boğa ve kanatlı boğa olarak tasvir edilen bazı mitolojik hayvanlarda yer almıştır (Collon, 1986, s. 110). Tasvirler çoğunlukla tanrılara hizmet ve kahramanlıklarla onları övmek şeklindedir.

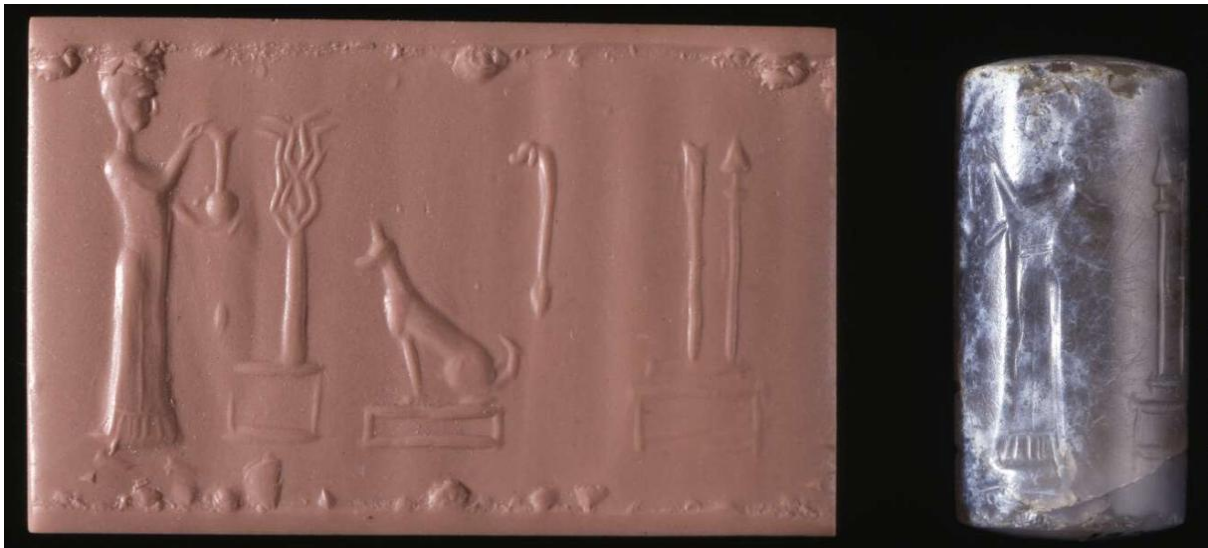
Resim 5: Yeni Babil Dönemi, B.M

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1835-0509-2

Tasvir edilen kahraman dizinin üzerinde sağa doğru diz çökmüş ve bir aslanın başının üzerine kaldırmış, sağ eliyle aslanın yelesini, sol eliyle kuyruğunu kavramış şekilde tasvir edilmiştir (Collon, 2001, s. 201; 1987, s. 966).

Resim 6: Yeni Babil Dönemi, B.M.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1962-0721-1

Silindir mühürde sağa dönük bir şekilde duran bir rahibin önünde stantlar veya sunaklar üzerinde ilahi semboller yer almıştır. Tanrısal semboller arasında Tanrıça Gula, köpek ile sembolize edilmiştir (Collon, 1987, s. 378; 2001, s. 392, pl.XXXII). Tanrıça Gula, şifacı ve koruyucu olma özelliğiyle ön planda olmuştur. Tasvirlerde Tanrıça Gula için sembol olan köpek, salyasının tıbbi sebeplerle kullanılmasından olayı kutsal sayılmıştır (Ornan, 2004, ss. 3-18).

Babil silindir mühürlerinde yer alan hayvan tasvirlerinin yanı sıra dönemin diğer eserlerinde de benzer tasvirler ortaya çıkmıştır. Taş ağırlıklarda, kapı kabartmalarında, koruyucu niteliğiyle heykel olarak hayvan tasvirleri günlük yaşamın her noktasında kullanılan ürünler olarak kendisini göstermiştir. Özellikle Tanrı Marduk'un sembolü *Muṣḫuššu*un heykeli birçok noktada koruyucu olarak kullanılmıştır.

Resim 7: Tanrı Marduk'un kutsal hayvanı Muṣḫuššu, L. M.

Kaynak: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010165062>

Mezopotamya'da Sumerler tarafından geliştirilen ağırlık sistemine göre 1 Mina, yaklaşık 500 gram ağırlığında olan Mezopotamya ölçü birimidir. Ağırlık sistemi, bir insan veya hayvanın taşıyabileceği ortalama yüke (yaklaşık 30 kilogram) veya talente dayanıyordu. Sumer altmışlık sisteme göre, 1 talent 60 minaya ve 1 mina da 60 şekele bölünüyordu. Bu sistem için yapılan taş ağırlıklar boğa, aslan, kurbağa ve ördek gibi hayvan tasvirlerinden oluşmuştur.

Resim 8: Kurbağa şeklindeki ağırlık, Metropolitan Museum.

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/327369>

Eski Babil Dönemine (M.Ö. 2000-1600) tarihlenen kurbağa şeklindeki taş ağırlık üzerinde dört satırlık Akadca bir yazı bulunmaktadır. "10 mina [ağırlığında] bir kurbağa, Arkat-ili-damqa'nın oğlu Iddin-Nergal'e ait olan tanrı Şamaş'ın meşru bir ağırlığı." (Graff, 2012, ss. 181-255).

Resim 9: Hayvana binen çocuk, British Museum.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1897-0511-104

Eski Babil dönemine ait bu eser insan- hayvan ilişkisini yansıtan en güzel örneklerden biri olarak görülebilir. Gündelik yaşam içerisinde karşımıza çıkabilecek bir insan-hayvan ilişkisini betimlemektedir. Betimlenen hayvanın günlük yaşam içerisinde insanın sıklıkla yanında yer alabilecek bir hayvan olarak görülmesi bu bağlamda önemli bir noktadır. Eser üzerindeki hayvanın türü konusunda farklı yorumlar ortaya çıkmıştır. Van Buren eser üzerinde tasvir edilen sahneyi "kocaman bir kurt köpeği"ne binen bir çocuk olarak yorumlamıştır (1930, s. 16). Ancak Littauer ise tasvir edilen hayvanın, küçük başı ve kulakları, ince uzuvları, dolgun yelesi ve uzun kuyruğu ile küçük bir midilli olarak kabul ettiğini belirtir. (1971, s. 24). Moorey de Van Buren'in aksine kurt köpeği yorumuna katılmaz. Tasvir edilen hayvanı evcilleştirilmiş at (equus caballus) olarak tanımlamıştır (1970, ss. 36-50).

Resim 10: Babil'in keçileri, Louvre Museum.

Kaynak: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010140481>

Babil'in keçileri heykeli Larsa⁴ kazılarında bulunmuştur. Bir kaide üzerinde duran üç yaban keçisinden oluşan heykel, küçük adaklar almaya yönelik küçük iki tanrı ile süslenmiştir. Keçiler heykeli muhtemelen bir tapınağa adak olarak yerleştirilmişti (Bottero, 2015, s. 86; Oates, 2015, s. 64).

Babil medeniyetinin sanat ve kültürde zirve dönemi Yeni Babil kralı II. Nabukadnezar dönemidir.⁵ II. Nabukadnezar gerek kendi gücünü ve ihtişamını göstermek için gerek de dini hamisini yüceltmek için Tanrıça İstar adına Babil kentine ihtişamlı bir kapı yaptırmıştır. Tanrıça İstar adına yapılan bu kapı üzerinde yer alan hayvan sembollerinin ve kabartmalarının kenti kötülüklerden koruduğuna inanılmıştır. Ayrıca İstar Kapısı'na ulaşmak için geçilen Tören Yolu üzerinde yer alan duvarlarda da yine İstar'ın sembolü 120 adet beyaz gövdeli aslan tasvirine yer verilmiştir (Akar, 2018, s. 38).

Resim 11: Tanrıça İstar sembolü beyaz gövdeli aslan, Louvre M.

Kaynak: <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010145844>

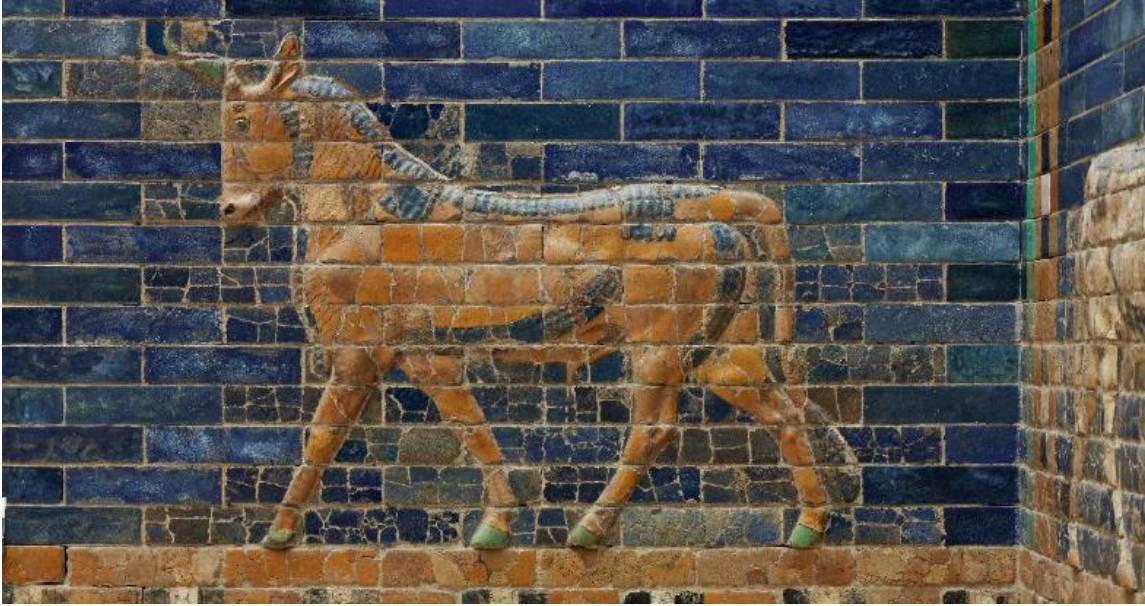
Tanrıça İstar'ın sembolü ve kutsal hayvanı olan aslan, Babil sanatının en gözde tasvirlerinden biridir. Aslan, Babil sanatındaki en önemli süsleme motiflerinden biri olmasının yanı sıra kralın ve aynı zamanda gücünde temsilcisi olarak da görülmüştür. Tören yolu üzerindeki duvarlara konumlandırılan çok sayıda aslan tasvirinin olması bir anlamda kral II. Nabukadnezar'ın aslanları ve temsil ettiği gücü kontrol altında tuttuğunu anlatmaktadır.

İstar Kapısı üzerinde aslandan sonra en çok tasvir edilen bir diğer önemli hayvan ise boğadır. Gündelik yaşam içerisinde kullanılan silindir mühürlerdeki vazgeçilmez tasvirlerden olan boğa yine güç sembolü olarak kullanılmıştır.

⁴ Larsa kenti Babil İmparatorluğu'nun eski başkentlerinden birisidir. Irak'ın güneyinde bulunan kent Sumerlilerin Uruk kentinin 32 km güneydoğusunda yer alır.

⁵ Tarihteki en önemli krallardan biri olan Nabukadnezar (Nabu-kudurri-usur) Yeni Babil İmparatorluğu'nun kurucusu ve ilk kralı Nabopolassar'ın oğludur. II.Nabukadnezar 604-562 yılları arasında hüküm sürmüştür. Krallığı döneminde Babil kentinin mimari ve sanatsal açıdan yükselişe geçmesi sağlamıştır.

Resim 12: Tanrı Adad'ı sembolize eden sarı gövdeli boğa, Staatliche Museen zu Berlin

Kaynak: <https://recherche.smb.museum/detail/1744657/schreitender-stier-vom-ishtar-tor-iii--baustufe>

Babil panteonunda yer alan Fırtına Tanrısı Adad'ın kutsal hayvanı ve sembolü olarak boğa kabul ediliyordu. Boğanın fiziki gücüyle ilişkilendirilen Tanrı Adad'ın yıkıcı fırtınaları ve zenginlikleri yağdırdığına inanılmıştır (Koldewey, 1914, s. 28; Bertman, 2003, s. 120).

Yeni Babil dönemine ait sanat anlayışında doğada görülen hayvanların tasviri kadar düşünce dünyalarında oluşturdukları mitolojik hayvanların tasviri de yer almıştır. Birçok silindir mühürde ve sınırları belirlemek için kullanılan *kudurru* taşlarında özellikle *muşhuşsu* adı verilen bir ejderha tasvir edilmiştir. Melez özellikler taşıyan *muşhuşsunun* tasvir edilme şekli ise derisi pullu, başında Arap engereklerine özgü bir boynuz, ön ayakları kedigillere benzeyen, arka ayakları yırtıcı kuşlara özgü pullu pençeleri ve kuyruğundaki akrep iğnesiyle onun var olan yaşayan bir hayvan olarak tasvir edildiğini düşündürmektedir (Koldewey, 1914, s. 48; Black-Green, 2017, 147).

Resim 13: Tanrı Marduk'u sembolize eden *muşhuşsu*, Staatliche Museen zu Berlin.

Kaynak: <https://recherche.smb.museum/detail/1744684/schreitender-drache-vom-ishtar-tor-iii--baustufe>

Tören yolu üzerindeki aslan ve boğa kabartmalarından sonra yer alan *mušhuššu*, Tanrı Marduk'un sembolü olduğu için birçok yerde heykelleri ve kabartmaları kullanılmıştır. İstar Kapısı üzerinde tasvir edilen *mušhuššu*, hayvanın duruşu ve kapının eşiğindeki konumundan dolayı doğası gereği koruyucu olarak kabul edilmiştir (Watanabe, 2015, s. 221).

Silindir mühürler ve günlük yaşama dair birçok eserde kullanılan hayvan tasvirleri sınır hatları belirlemek için kullanılan idari belge özelliği taşıyan *kudurru* taşlarında da kullanılmıştır. *Kudurrularda* yoğun olarak Enki-yarı balık yarı keçi, Adad-boğa, Marduk- ejderha, Gula-köpek, İşhara-akrep, yılan, kaplumbağa, kuş gibi hayvanlar ve mitolojik varlıklar kullanılmıştır.

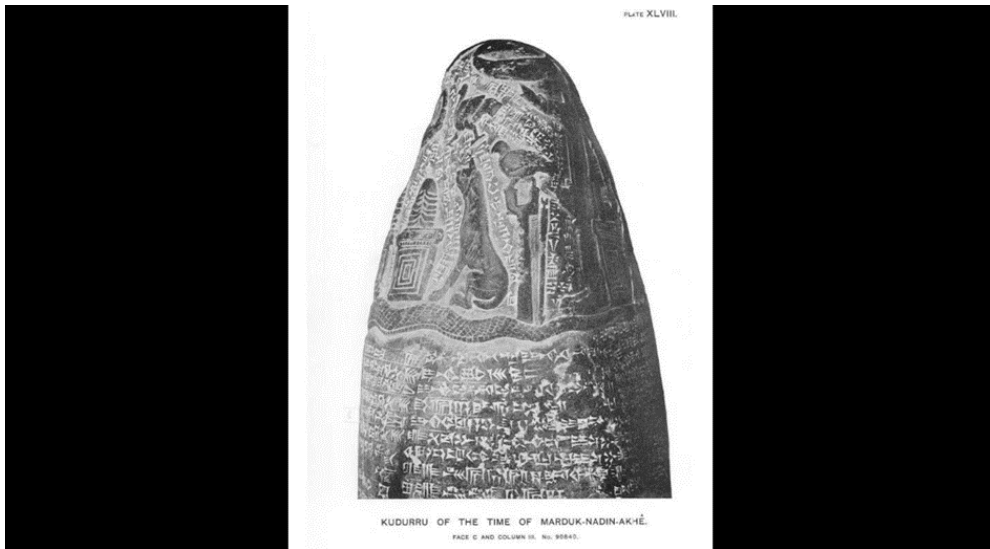
Resim 14: Gula Eresh Kudurrusu, British Museum.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1907-1014-1

Tarihi belirli olmayan bu *kudurru* taşı veya sınır taşı Gula-Eresh olarak adlandırılmıştır. *Kudurru* üzerinde çeşitli tanrısal sembollerle birlikte kaplumbağa, akrep, köpek ve aslan başlı bir asa ve taşın tepe noktasından yan tarafına uzanan bir yılan tasvir edilmiştir (King, 1912a, s. 76; King, 1912b, pl.IV).

Resim 15: Marduk-Nadin-Akhe'ye ait kudurru. British Museum.

Kaynak: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1863-0826-2

Marduk-Nadin-Akhe'nin onuncu yılına tarihlenen *kudurru* taşı bir hediye onayı için yapılmıştır. *Kudurrunun* üst kısmında yer alan köpek tasvirine yılan, bir asanın üzerinde kuş, *muşhuşsu*, boğa, akrep, koşan kuş (deve kuşu) ve kaplumbağa gibi hayvanların tasviri eşlik etmiştir (King, 1912a, VIII, pl.XLIII-LII; King, 1912b, ss. 42-51).

Babil dönemi eserlerinde çoğunlukla güç sembolü olan hayvanlar betimlenmiştir. Özellikle köpek, yılan, kuş, keçi, kaplumbağa, akrep, aslan, boğa ve *muşhuşsu* gibi hayvanlar sıklıkla tasvir edilmiştir. Tanrıların yanında betimlenen hayvanlar tanrıların olmadığı sahnelerde ise onların temsilcisi konumunda yer almıştır. Bu sebeple tanrılar bu hayvanlarla özdeşleştirilmiştir.

SONUÇ

Babil, Mezopotamya'nın tarih boyunca kültürel, sanatsal ve bilimsel anlamda en önemli medeniyetlerinden biri olmuştur. Sanatlarında kullandıkları semboller ve imgeler, onların inanç sistemlerini, sosyal yapılarını ve doğayla olan ilişkilerini derinlemesine yansıtmaktadır. Bu bağlamda hayvan motifleri, Babil sanatında dikkat çeken bir öge olarak karşımıza çıkar.

Babil sanatında hayvanlar genellikle mitolojik ve sembolik anlamlar taşır. Babil'in meşhur İstar Kapısı'nda yer alan aslan rölyefleri, savaşçı tanrıça İstar ile ilişkilendirilmiştir. Aslan figürü, gücün ve koruyuculuğun simgesi olarak sıkça kullanılmıştır. Bunun yanı sıra ejderhalar ve boğa figürleri de tanrılarla bağlantılı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ejderha (*Muşhuşsu*), özellikle Marduk ile ilişkilendirilirken, boğa figürü tarımsal bolluğu ve bereketi temsil eder.

Babil sanatında hayvanların yoğun kullanımı, insan ve doğa arasındaki ilişkiye olan derin saygıyı da gösterir. O dönemde hayvanlar hem günlük yaşamın bir parçası hem de tanrıların dünyasına açılan bir kapı olarak görülmüştür ve bu durum sanata da yansımıştır. Babil sanatında hayvanlar, sadece estetik birer figür değil, aynı zamanda dönemin toplumsal ve dini yapısının anlaşılmasında önemli birer anahtardır. Bu figürler, Babil'in zengin kültürel mirasını yansıtan birer pencere niteliğindedir. Babil sanatındaki hayvan temaları hem antik dünyayı hem de insanlığın doğa ile olan ilişkisinin sanata yansımalarını anlamamız için değerli ipuçları sunmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Animals and Animal Details in Babylonian Art in the Light of Archaeological Findings

Since the dawn of humanity, animals have always been an integral part of human life. It is inconceivable to imagine a period in which animals were absent from human existence. The transition of hunter-gatherer societies to a sedentary lifestyle with the advent of Neolithic culture was a pivotal moment in the intertwined history of humans and animals. With the establishment of Neolithic settlements, certain animals that adapted to human life were domesticated. Over time, these domesticated animals became essential resources for human societies in various aspects.

The process of animal domestication, which began in the Neolithic period, not only altered economic and subsistence patterns but also influenced human beliefs. The emotions evoked by animals played a significant role in shaping religious perceptions. Through continuous observation of nature, societies attributed sacred meanings to certain animals, regarding them as symbols or manifestations of deities. Consequently, animal representations became a prominent motif in artistic and religious expressions.

The process of animal domestication, which began in the Neolithic period, not only altered economic and subsistence patterns but also influenced human beliefs. The emotions evoked by animals played a significant role in shaping religious perceptions. Through continuous observation of nature, societies attributed sacred meanings to certain animals, regarding them as symbols or manifestations of deities. Consequently, animal representations became a prominent motif in artistic and religious expressions.

In Mesopotamian civilizations, where economic and nutritional resources were primarily based on agriculture and animal husbandry, the profound interaction between humans and animals left a lasting imprint on belief systems and cultural structures. The characteristics of animals and the emotions they inspired made them central figures in the Mesopotamian imagination. As a result, a rich tradition of mythology, religion, and artistic expression developed around animals, reflecting the deep-rooted connection between humans and the natural world.

Notably, cylinder seals from the Babylonian period frequently feature compositions in which animals are depicted in their natural habitats. A significant aspect of these representations is the association between divine symbols and specific animals. This suggests that certain animals were chosen either as emblems of particular deities or as sacrificial animals dedicated to them. Among the animals frequently depicted—such as dogs, dragons, lions, bulls, and scorpions—symbolic attributes such as power, protection, and danger played a decisive role in their selection.

Beyond their religious significance, animal representations in Babylonian art were also believed to facilitate communication between humans and the divine. These themes were not limited to mythological contexts but were also employed as decorative elements. Particularly in architectural decorations and reliefs, animal motifs were meticulously rendered, serving both an aesthetic function and reinforcing the sacred and authoritative aura of the structures.

In light of the artistic and archaeological evidence examined, it is evident that the depiction of animals in Babylonian art underscores the fundamental role of animals in human society. These artistic representations provide crucial insights into the ancient world, illustrating the intricate relationship between humans, animals, and the broader natural environment as reflected in Babylonian religious and artistic traditions.

KAYNAKÇA

- Akar Noei, T. (2018). *Babil-İştar Kapısı sırlı tuğlaların karakterizasyonu ve korumaya yönelik öneriler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.
- Altuncu, A. (2011). *Sümerlerin dini tarihi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Bertman, S. (2003). *Handbook to life in ancient Mesopotamia*. New York: Facts on File Inc.
- Black, J., & Green, A. (2003). *Mezopotamya mitolojileri sözlüğü: Tanrılar, ifritler, semboller*. İstanbul: Aram Yayınları.
- Bottero, J. (2015). *Kültürümüzün şafağı Babil* (A. Berktay, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bottero, J., & Kramer, S. N. (2020). *Mezopotamya mitolojisi*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Breniquet, C. (2002). Animals in Mesopotamian art. İçinde B. J. Collins (Ed.), *A history of the animal world in the ancient Near East*. Leiden-Boston-Köln: Brill.
- Caplice, R. I. (1974). The Akkadian namburbi texts: An introduction. *Sources from the Ancient Near East*, 1(1), 1-24.
- Childe, G. (2009). *Tarihte neler oldu?* (A. Şenel & M. Tunçay, Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Collon, D. (1986). *Catalogue of the Western Asiatic seals in the British Museum: Cylinder seals III: Isin-Larsa and Old Babylonian periods*. London: Published for The Trustees of the British Museum by British Museum Publications Limited.
- Collon, D. (1987). *First impressions: Cylinder seals in the ancient Near East*. London: British Museum Press.
- Collon, D. (2001). *Catalogue of the Western Asiatic seals in the British Museum: Cylinder seals V: Neo-Assyrian and Neo-Babylonian periods*. London: British Museum Press.
- Collon, D. (2007). Babylonian seals. İçinde G. Leick (Ed.), *The Babylonian world*. New York ve London: Routledge Press.
- Graff, S. B. (2012). Weight in the shape of a frog. İçinde *Earth, sea, and sky: Nature in Western art; Masterpieces from The Metropolitan Museum of Art* (sergi kat.). Tokyo: Yomiuri Shimbun.
- King, L. W. (1912a). *Babylonian boundary-stones and memorial-tablets in the British Museum, with an atlas of plates*. London: Oxford University Press.
- King, L. W. (1912b). *Babylonian boundary-stones and memorial-tablets in the British Museum, plates*. London: Oxford University Press.
- Koldewey, R. (1914). *The excavations at Babylon* (S. Agnes & J. Macmillan, Çev.). Pensilvanya: University of Pennsylvania.
- Leick, G. (1991). *A dictionary of ancient Near Eastern mythology*. London ve New York: Routledge Press.
- Littauer, M. A. (1971). The figured evidence for a small pony in the ancient Near East. *Iraq*, 33(1), 24-30. <https://doi.org/10.2307/4199908>
- Moorey, P. R. S. (1970). Pictorial evidence for the history of horse-riding in Iraq before the Kassite period. *Iraq*, 32(1), 36-50. <https://doi.org/10.2307/4199890>
- Oates, J. (2015). *Babil* (F. Çizmeli, Çev.). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Ornan, T. (2004). The goddess Gula and her dog. *Israel Museum Studies in Archaeology*, 3, 18.

Salvini, B. A. (2016). *Babil* (E. Uluatam, Çev.). Ankara: Dost Kitabevi.

Van Buren, E. D. (1930). *Clay figurines of Babylonia and Assyria*. New Haven: Yale University Press.

Watanabe, C. E. (2015). *The symbolic role of animals in Babylon: A contextual approach to the lion, the bull and the mušhuššu*. Osaka: Gakuin University Faculty of International Studies.

İNTERNET KAYNAKÇASI

British Museum. (tarih yok). *Brick panel depicting a lion in relief* [Tuval rölyef panel]. W_1882-0522-1800. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1882-0522-1800. Erişim tarihi: 25 Kasım 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cuneiform tablet: account of barley* [Çivi yazılı tablet]. W_1833-1214. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1833-1214. Erişim tarihi: 12 Aralık 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1835-0509-2. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1835-0509-2. Erişim tarihi: 28 Kasım 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1897-0511-104. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1897-0511-104. Erişim tarihi: 22 Kasım 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1863-0826-2. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1863-0826-2. Erişim tarihi: 20 Kasım 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1945-1015-21. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1945-1015-21. Erişim tarihi: 5 Aralık 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1962-0721-1. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1962-0721-1. Erişim tarihi: 18 Aralık 2024.

British Museum. (tarih yok). *Cylinder seal* [Silindir mühür]. W_1907-1014. https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1907-1014. Erişim tarihi: 6 Aralık 2024.

Louvre Müzesi. (tarih yok). *Fragment of a brick panel depicting a lion* [Aslanı betimleyen tuğla panel parçası]. CL010165062. <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010165062>. Erişim tarihi: 8 Aralık 2024.

Louvre Müzesi. (tarih yok). *Fragment of a brick panel depicting a lion* [Aslanı betimleyen tuğla panel parçası]. CL010140481. <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010140481>. Erişim tarihi: 15 Aralık 2024.

Louvre Müzesi. (tarih yok). *Fragment of a brick panel depicting a bull* [Boğayı betimleyen tuğla panel parçası]. CL010145844. <https://collections.louvre.fr/en/ark:/53355/cl010145844>. Erişim tarihi: 3 Aralık 2024.

Metropolitan Sanat Müzesi. (tarih yok). *Striding Lion* [Yürüyen Aslan]. 327369. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/327369>. Erişim tarihi: 1 Aralık 2024.

Staatliche Museen zu Berlin. (tarih yok). *Schreitender Drache vom Ishtar-Tor, III. Baustufe* [İhtar Kapısı'ndan Yürüyen Ejderha, III. Yapım Aşaması]. 1744684.

<https://recherche.smb.museum/detail/1744684/schreitenderdrache-vom-ishtar-tor-iii--baustufe>. Erişim tarihi: 10 Aralık 2024.

Staatliche Museen zu Berlin. (tarih yok). *Schreitender Stier vom Ishtar-Tor, III. Baustufe* [İştar Kapısı'ndan Yürüyen Boğa, III. Yapım Aşaması]. 1744657.

<https://recherche.smb.museum/detail/1744657/schreitender-stier-vom-ishtar-tor-iii--baustufe>. Erişim tarihi: 29 Kasım 2024.

MAKALE BİLGİLERİ

Etik Kurul Kararı:	Araştırma Etik Kurul Kararından muaftır.
Katılımcı Rızası:	Araştırmada herhangi bir katılımcıya yer verilmemiştir.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Telif Hakları:	Makalede kullanılan görseller açık erişimli bir kaynak olan “King, S. Leonard William. (1912). <i>Babylonian Boundary-Stones and Memorial-Tablets in the British Museum, With An Atlas Of Plates</i> , London: Oxford University Press” adlı kaynaktan alınmıştır.

ARTICLE INFORMATION

Ethics Committee Decision:	The research is exempt from Ethics Committee Decision.
Participant Consent:	No participant was included in the research.
Financial Support:	No financial support was received from any institution or project for the study.
Conflict of Interest:	There is no conflict of interest between individuals and institutions in the study.
Copyrights:	The images used in the article are available from the open access source “King, S. Leonard William. (1912). <i>Babylonian Boundary-Stones and Memorial-Tablets in the British Museum, With An Atlas Of Plates</i> , London: Oxford University Press”.